GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek Nro. 89. 3. Czerwca 1816.

Wiadomości zagraniczne.

Francya.

Minister równie spraw wewnętrznych i woyny, trudnią się utworzeniem Kommissyi, która na mocy rozporządzenia z dnia ostatniego (13.) Kwietnia zniesioną politechniczną szkołę na nowo ma urządzić. Kommissya ta zgromadzi się iak nayśpieszniey i rozpocznie swe dzieło. We dwóch lub trzech miesiącach nowe urządzenie ma bydź zakończone.

Zezwolone od Izb obudwóch zniesienie rozwodowey ustawy, wyniosł Król w d. 8. t. m. własnym rozporządzeniem między ustawy kraiowe. Na przyszłość zatem tylko rozłączenia od stołu i łoża domagać się można. Wszelkie owe rozwody, które dotąd za zezwoleniem oboyga małżonków mieysce znachodziły, są uchylone i w żadnym więcey sądzie nie mogą bydź przedsiewzięte.

Dnia 11. Maia wytoczony został proces kontumacyyny przeciw Ienerałowi Lefebvre-Desnouettes przed drugi sąd woienny. Zdaiący sprawę Velotti Szef bataliionu w Sztabie ieneralnym, przełożył w relacyi swoiey następuiące czyny:

Zdaie się, że obwiniony zaraz po wylądowaniu Bonapartego Paryż opuścił, dla udania się do pułku swego do Flandryi. Chociaż bez pełnomocnictwa, znalazł ón przecież środki wyprowadzenia tego Pułku z garnizonowey kwatery ku stołecznemu miastu. Przedsięwziął był także i inne korpusy, które napotkał w pochodzie, odmówić, i siłami temi zdobyć stołeczne miasto i Tuilleryе. Lecz wierni słudzy Królewscy zniweczyli zdradziecki ten zamiar.

Lefebvre-Desnouettes wkroczył od obudwóch braci Lallemant posiłkowany d. 10. Marca do la Fere, gdzie zabrać chciał zbroiownią tego miasta i woyska, które garnizon tamteyszy składały. Iego chytrość, iego podniety i iego smiałość, rozbiły się iednak o przezorne zapobieżenia polnego marszałka d'Aboville.

D. 11. Marca rano stał oskarzony przed bramami kassarni Strzelców Xiążęcia de Berry w Compiegne, spodziewał się uładzić czynność Szefa pułku, w bezpośrednicze ze strzelcami weyśdź porozumienie, i namówić ich, ażeby poszli za nim. Omylił się ieszcze raz w rachubie. Maior pułku Berry P. Lainez został przestrzeżonym o niebezpieczeństwie na iakie służba królewska wystawiona była. Officerowie Ienerała Lefebvre-Desnouettes napotkali go przy zewnętrzney kracie kwatery, którą sobie właśnie rozkazał otworzyć; sam i bez broni natchnął wszystkich mimowolnem uszanowaniem. Nadaremnie mu w imieniu Ienerała swego śmiercią grozili. Ieżeli ulęgnę, odpowiedział im, może mnie Ienerał wasz rozstrzelać kazać, ten sam los i iegoby spotkał, gdyby mi wpadł w ręce. Tymczasem strzelcy de Berry pod broń się stawili. Widząc ich oskarzony gotowymi do bitwy, musiał odstąpić swego zdradzieckiego zamiaru. Piękny postępek pułku Berry zrobił wrażenie na żołnierzach Ienerała Desnouettes, którzy po niepomyślnym skutku poprzedniczego wieczóra iuż nieco ochłudli.

Woysko to poznało niebezpieczeństwo, w które go oskarzony prowadził, odstąpiło od wspierania iego zdradziectwa i opuściło go. Ucieczka iedyną została mu ratowania się drogą. Jenerał ten uszedł z Compiegne w pożyczanych sukniach, i znalazł schronienie u Ienerała Rigaud podobnegoż spisku sienta, przy którym ieszcze się wtedy znaydował, gdy Bonaparte przybył do Paryża.

P. Viotti zakończył swóy raport oskarzeniem, iż Ienerałporucznik Lefebvre-Desnouettes winnym iest, że korpus strzelców królewskich, którego był Pułkownikiem, z Flandryi ku Paryżowi poruszył, w celu wywrócenia prawego panowania, tudzież, że usiłował zachwiać wierność woysk, które w la Fere i w Compiegne stały, a nadto w la Fere opanować zbroiownią. Sąd uznał go aż co do ostatniego oskarzenia iednomyślnie winnym, a zatem w nieprzytomności i w kontumacyą wskazany został na śmierć, na poniesienie kosztów processu i druku 500 afiszów wyroku.

Proces między P Fauche Borel i Perletem rozpoczął się d. 10. Maia w Sądzie pierwszey Instancyi w Paryżu. P. Berryer,

)(

oyciec, Adwokat P. Fauche Borel, czytał skargę swoiego klienta zasadzaiącą się na wiadomych iuż faktach o oszukaństwo (escroquerie) i potwarz. P. Perlet z swoiéy strony kazał Adwokatowi swoiemu (P. Maugerel) przeczytać żałobę o potwarz przeciw P. Fauche Borel, którą na tém zasadza, że w pismach ostatniego twierdzono o nim, iakoby w tymże samym czasie, kiedy pieniądze dla popierania sprawy Burbonów otrzymał, Bonapartowskiéy Policyi był zaprzedanym; że na Króla sidła zastawiał; że u Pana Fauche Borel wyłudził 600 luidorów, których dla uratowania młodego Vittela żądał, w rzeczy saméy zaś młodego tego człowieka, którego właściwie był mordercą, zdradził i w ręce nieprzyiacioł wydał. Po przeczytaniu skarg obu, uznał Sąd na wniosek Prokuratora, iż ponieważ oba są uwikłani, iednymże wyrokiem sprawa ich rozstrzygnioną zostanie.

Właśnie co Prezes chciał przystąpić do wysłuchania trzech przytomnych świadków (Ienerała Danicau, Pana Foudras i Grollot) kiedy P. Berryer dał się słyszeć z prośbą, ażeby Panu Fauche Borel wolno było powołać za świadka Inspektora Policyi Pana Veyrat, zostaiącego obecnie pod strażą Policyi w Auxerre, i żeby Sąd nakazał, ażeby prawne dokumenta w liczbie 60 (po większéy części listy Perleta) będące w schowaniu u Notaryusza Damaison w Kancelaryi Sądowéy, mogły bydź złożonemi. Sąd zezwolił na tę dwoistą prośbę, i nakazał ażeby P. Veyrat iako świadek był przywołany, pomienione zaś dokumenta w kancelaryi sądowéy złożone zostały, gdzie ie Adwokaci przeglądać maią. Dalszy ciąg téy sprawy odłożono na piątek, to iest na dzień 17. Maia.

Włochy.

Rzymskie Guberniium miało się także udać do Lorda Exmouth dla zabezpieczenia się podobnie iak Neapol i Sardyniia przeciw Algierczykom, Admirał spodziewa się wyiednać w Algierze wolność dla Rzymskich niewolników, lecz iak pisze nie tak prędko, gdyż pałac Deya po wydaniu Genueńczyków i Neapolitańczyków byłby zupełnie ogołocony z Europeyskich niewolników, którzy do sprawowania w nim usług są potrzebni. Dey Tunicki Mahmoud więcéy się ludzkim pokazał; przyrzekł żyć w zgodzie ze wszystkiemi Europeyskiemi krajami, w przypadku zaś woyny obchodzić się z ieńcami nie iak z niewolnikami, tylko według praw między oświeconemi narodami zwyczaynych.

List z Liworno pod dniem 29. Kwietnia pisany, umieszczony w Gazecie powszechnéy z powodu licznych od kilku niedziel z Barbarzyńcami zawartych traktatów następuiące czyni uwagi. „Nie możemy podobne zawarcia pokoiu uważać za dobrodzieystwa przez Angliią Włochom wyświadczone. Ieżeli rzetelnie pragnęła, położyć koniec tym szkaradnym bezprawiom, należało się innéy mowy, innych do tego użyć środków. Pomimo wycieńczonego stanu przychodów Neapolu i Sardynii, muszą oba te Królestwa, prócz zwyczaynych podarunków, co roku samemu tylko Algierowi płacić haracz w summie 24,000 piastrów, nielicząc w to okupu niewolników, który na sam tylko Neapol w summie miliiona piastrów wypada*), a którego Barbarzyńcy bez wątpienia użyią na powiększenie swoiéy zboieckiéy marynarki. Neapol i Sardyniia nic więcéy nie okupili, iak tylko drogi rozeym, dla ugłaskania bliskiego niebezpieczeństwa na tegoroczną wiosnę i iesień. Barbarzyńcy zerwą pokóy, kiedy się im podoba; wszakże od dawna znana ich biegłość w wyszukiwaniu pozorów. Powiadaią, że Angliia ręczy za pokóy; lecz czyliż za każdém nadwerężeniem onego, wyszle flottę przeciw Barbarzyńcom, z którymi się z jakowąś szczególną wdzięcznością i delikatnością obchodzi? Nie obaliż następne Ministeriium tego, co teraźnieysze założyło; będzież Angliia broniła Neapolu i Sardynij, ieżeli polityka tych kraiów zbliży ie do Francyi, co iednak z czasem nastąpić może? Rozboie Barbarzyńców muszą ustać, nie dla tego, że to lub owe Państwo znayduie przy tém korzyść swoię, lecz że są znieważaiącemi i oburzaiącemi oraz. Żyiemy niestety w czasiech, w których o wielkiéy sprawie ludzkości szeroko rosprawiaią, kiedy tymczasem sami uganiaiąc się za płonną marą, lub też brudnemu łakomstwu i żądzy honoru hołduiąc, aż nadto ią często zaniebuiemy.

Podług wydanego w Rzymie przez Niemieckiego ziemiomiercę Wilhelma Mayera wykazu, iest teraźnieyszy stan arealnéy rozle-

*) Według Dziennika Sycyliiskiego z d. 1. Maia, Summa ta daleko iest większa. Za niewolników w samym tylko Algierze wynosi okup (po 1000 piastrów za głowę) 1,070,000 piastrów; w Tunis (po 300 piastrów za głowę) 180,000 piastrów, a w Trypolis także tyle. Prócz tego trzeba ieszcze tym trzem Rządom opłacać haracze i koszta konsularne tak daleee, że summa maiąca bydź teraz zebraną wynosi w Neapolitańskiéy monecie 1,083,240 dukatów, która na mocy wyroku Królewskiego w Portycy pod dniem 27. Kwietnia wydanego, przez nadzwyczayne podatki ma bydź wybraną.

głości i ludności wszystkich kraiów włoskich następuiący:

	Mile kwadratowe włoskie.	Ludność.
Lombardyysko wenecyańskie królestwo	13,880	4,065,000
Xięstwo Lucca	374	131,000
Xięstwo Massa . . .	56	20,000
Xięstwo Modena . .	1,477	375,000
Xięstwo Parma . . .	1,626	383,000
Państwa papiezkie.	13,055	2,425,000
Rzeczpospolita S. Marino	17	7,000
Sardyńskie kraie *)	22,471	3,814,000
Królestwo oboiéy Sycylii **)	31,731	6,766,000
Wielkie Xięstwo Toscana.	6,019	1,264,000
Wyspa Korsyka . .	2,723	290,000
Wyspa Malta (z Gozzo i Comino)	143	150,000
Summa . . .	93,572	19,690,000

Wielka Brytaniia.

Rada woienna oznaymiła publicznie w dniu 4. t. m. „Jego Krolewicowska Mość Xiąże Reient uznał za dobre, J. O. Leopolda Irzego Fryderyka Xiążęcia de Sachsen-Koburg-Saalfeld, wynieść na godność Ienerała w Armii.“

Lord Althorpe podał dnia 7. b. m. w Izbie niższéy wniosek, ażeby wyznaczono wydział, któryby zdał sprawę względem możności zniesienia nowych urzędów, ustanowionych od roku 1793. „Długo czekałem (rzekł) chcąc się przekonać, czyli Ministrowie szczérze myślą o przyobiecanéy oszczędności; lecz pokazało się, iż tylko nas łudzą. Ustanowili wprawdzie tym końcem wydział złożony z 3ch osób; lecz oprócz tego wymuszonego kroku nic zapewne nie zrobią. Mamy nadzieię, że Izba temu zaradzi, i dopełni obowiązków swoich względem narodu.

Kanclerz Skarbowy: Szanowny Lord nie wymienił żadnych powodów, dla których wypadało uwolnić Ministrów od zatrudnienia się oszczędnością, chyba że nie chcą raptem przewrócić całego systematu Administracyi. (Zawołano: *Słuchaycie! Słuchaycie!*) Narzeka, iż nic nie oszczędzono; a wszakże zniesiono wydział głównego Aienta milicyi. W wydziale płatnika woiennego oszczędzono 37,000; w kommissoryacie 14,000; w dyrekcyi szałasów połowę; w admiralicyi 400,000; a w wydziale żywności 25,000 funt. szterl.; dyrekcya transportów zupełnie ustała. Wszystko to zbiia twierdzenie szanownego Lorda, i spodziewam się, że Izba do dziennego porządku przystąpi.

P. Brougham: Gdy Ministrowie nie dopełnili dawnieyszych swoich obietnic względem oszczędności, przeto nie można im ufać. Powiększenie płacy wielu urzędnikom celnym i akcyzowym, Sekretarzom admiralicyi (co iednak cofnąć musieli), takie to są dowody ich oszczędności. Czémże iest zniesienie urzędów w porównaniu z powiększoną pensyą? Oto koniecznym skutkiem pokoiu. Uchylono takie tylko urzędy, które podczas pokoiu utrzymać się nie mogły, a za to powiększono pensye 200,000 funt. szterl. Mamy bardzo wiele niepotrzebnych urzędów, któreby znieść można. Powiększono rozmaite pensye bez żadney przyczyny. (Tu wchodził mówca w szczegóły.) W ciężkich dzisieyszych czasach trzeba usunąć to, co iest niepotrzebném. Czy uczynią tak Ministrowie? Kommissya ich odbywała posiedzenie swoie przez 3 tygodnie; cóż zrobiła? (Zawołano: *Słuchaycie!*) Szanowny iey Członek (Lord Binning) nic nie wie, co zdziałała, bo inaczéy zapewneby tu o tém powiedział. Ministrowie oddalaią tylko ludzi nie maiących związków; lecz nie masz przykładu, aby zniesiono urząd, który iaki dworzanin, albo człowiek maiący związki piastuie, a iednak chcą Ministrowie, abyśmy im zaufali.

P. Lambe: Wezwano teraz Izbę, ażeby pokazała, czyli naród ma sobie pomoc od nas obiecywać. Oświadczył to wyraźnie, i dobrze wie, iaką można wprowadzić oszczędność, byleby tylko chciano. Przestrzegam Ministrów, ażeby nie sądzili, iż naród taki ma wstręt od wszelkich proiektów oszczędności, iaki niestety zbyt często spostrzegałem w Członkach rządu. W takich, iakie są dzisiay, czasach, potrzeba wprowadzić naywiększą oszczędność; lecz Ministrowie dla związków swoich nie mogą wszędzie téy surowości okazać. Potrzeba więc, ażeby ich Parlament powagą swoią uzbroił. Niepodobna dogodzić wszystkim życzeniom, i dla tego téż właśnie nie Ministrowie, ale cały Parlament powinien roztrząsać i stanowić w téy mierze, bo naród większe w nim zaufanie pokłada.

Lord Castlereagh: Przekonany iestem, iż naród nie zechce bydź narzędziem pewney strony. (Zawołano: *Słuchaycie!*) Nie zapomni nigdy trudności, z jakiemi Ministrowie walczyć musieli, a które pokonali. Gotów przeto ie-

*) Wyspa Sardyniia 7,481 mil kwadr. włoskich, 520,000 mieszkańców; Kraie kontynentalne 14,990 m. k. 3,291,000 mieszk.

**) Neapol 23,372 m. k. w., 4,981,000 mieszk. Sycyliia 8,359 m. k. w. 1,785,000 mieszk.

stem oddać pod rozstrzygnienie iego, czyli teraźnieyśaa administracya, lub strona, do którey ostatni mowca należy, posiada więcey zaufania w narodzie. (Zawołano: *Słuchaycie!*) Odwołuię się w tey mierze do Parlamentu i Narodu. (Zawołano znowu: *Słuchaycie!*) Łudzimy publiczność twierdzeniem, iż przez nieiaką oszczędność całemu złemu zaradzić można. Wydatki kraiowe są skutkiem woyny; sam tylko czas zmnieyszyć ie potrafi. Chcą, aby Ministrowie szli na wyścigi z przeciwną stroną, i przez nagłe bez rozwagi zniesienie kilku urzędów iakąś wziętość sobie zjednali. Ministrowie mieć będą zawsze dobro kraiu na baczności, nie przestaną działać z zastanowieniem się i podług sumnienia, a potém czyny swoie oddadzą pod wyrok narodu.

P. Tierney: Widać z mowy szanownego Lorda, iż chciał ukryć boiaźń pod pięknemi słowami. Przeczuwa ón bliski swóy upadek. (*Zawołano: Słuchaycie!*) Jeżeli mnie i przyiaciołom moim przypisuie chęć znienawidzenia go w publiczności, w tym razie mogę go zapewnić, iż to iest nadto łatwą rzeczą, ażebyśmy ią na siebie brać mieli. Mnóstwo próśb leżących na stole mowcy iawnie dowodzi, iż naród nie w szlachetnym Lordzie, ale w nas zaufanie pokłada. Wspomniony Lord nie myśli się na wyścigi ubiegać o względy ludu; po zapowiedzianym atoli wniosku przyiaciela moiego, wyznaczył natychmiast Kommissyą Ministrowską, i każe kulbaczyć swego rumaka, ażeby przyiaciela mego wyprzedził. Wydziału Izby sam nawet Minister obawiać się musi. Mówią, że Izba przestanie ufać Ministrom, ieżeli przyymie wniosek przyiaciela moiego; lecz iestem przekonany, iż Ministrowie utrzymaią się na swoich urzędach. Oświadczenie szanownego Lorda przed wybranemi iego przyiaciołmi, iż Ministrowie będą musieli złożyć urzędy, ieśliby ich dzielnie nie wspierali, było, podług mego zdania wystrzałem postrachu. Zdaie mi się, iż taka iest stałość i wytrwałość szanownego Lorda i Kanclerza skarbowego, że dopóty nie złożą urzędów, dopóki ich Izba nie wypędzi, i że póty trzymać się ich inni nie przestaną, dopóki tylko mieć będą iednego kaprala z 3ma żołnierzami, i 3 szyllingi w kieszeni. Cóż znaczą te słowa szlachetnego Lorda, iż nie Parlament, ale Ministrowie powinni się trudnić oszczędnością? Czy chce przez to rozumieć, iż do Parlamentu należy tylko obmyślać pieniądze, a do Ministrów szafować niemi? Czyliż wyznaczona przez niego Kommissya może kogo do odpowiedzialności zniewolić? Nie ma ona żadney władzy. Cóż więcey może zrobić? Któż kiedy słyszał, ażeby prywatnym kommissyom polecano wielkie dzieło poprawy skarbu? Lord North i P. Pitt uznawali nieraz za rzecz przyzwoitą, ażeby Izba mianowała wydziały do roztrząśnienia interessów skarbowych, i sami nawet wnioski w tey mierze podawali. P. Pitt nie upatrywał żadnego niebezpieczeństwa w wezwaniu pomocy Parlamentu i nie starał się Ministrowskich członków tey Izby odstraszać pogróżkami uroionych niebezpieczeństw. (Zawołano: *Słuchaycie!*) Twierdzi szanowny Lord, iż wydział Izby nadto powoli działać będzie. Pozwalam, iż prywatna kommissya może bydź prędszą w swoich rapportach i proiektach; lecz gdy przyydzie do ich przyięcia i uskutecznienia, lękam się, ażeby iéy zabrakło dostatecznych sił do dalszego postępowania. Żaden Minister nie odważy się sprzeciwić uchwałom Parlamentu. Cóż zrobili ci Ichmość Izby Skarbowéy? Oto niedawno powiększyli sobie i swoim ludziom płacę 10,000 funtów szterlingów, dla pokazania narodowi, iak szczérze myślą o oszczędności. Są to prawdziwe cuda! Ieżeli Izba na to przystanie, zezwoli na wszystko. Pyta się szanowny Lord z zadumieniem: *Cóż to? czy naród chce nas opuścić, gdyśmy tyle bitew za niego stoczyli, i pokóy zdobyli?* Odpowiadam: iż naród umie bardzo dobrze czynić różnicę między ludźmi takimi, iakim iest szanowny Lord, a takimi, iakim iest Xiążę Wellington. Zniknął obłok, który szlachetnego Lorda pokrywał; zaczęto teraz poznawać, iż tylko był szczęśliwym. Pan Canning, który powraca do tuteyszéy stolicy dla wzmocnienia woyska Izby Skarbowéy, zwróci zapewne szanownego Lorda na ustronie, gdzie się dawniey znaydował; zalecam mu, ażeby się tam spokoynie udał, i podziękował Bogu za szczęście swoie.

Lord Castlereagh chciał odpowiedzieć, lecz przeszkodził mu krzyk, powiedziano!— Po kilku innych głosach, które często okrzykami do głosowania! przerywano, przyięto wniosek Kanclerza skarbowego 169 kreskami przeciw 126. Mieli zatém Ministrowie większość 43 kreskami.

Na sessyi Izby niższey dnia 8. b. m. P. Brougham podał bil względem złagodzenia praw tyczących się wolności druku. Celem tego bilu iest, ażeby prawdziwych oskarżeń nie poczytywano za zbrodnią lub paszkwil. Prawnicy atoli koronni oświadczyli się przeciw tey zasadzie, gdyż nie każdy może mieć prawo ogłoszenia publicznie tego wszystkiego, co wie o kim złego.